

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol eta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 20. julija 1881.

Obseg: Kako veljavo ima kuhinjska sol za rejo domače živine? — Ali je krompirjevo perje dobra živinska klaja ali ne? — Salicilna kislina dobro zdravilo zoper bolezni v gobcu in na parkljih. — Divji kostanj dobra piča kuret-nini. — Kako lapuh na travnikih pokončati. — Gospodarske novice. — Dobrovoljen svét o našem gospodinjstvu na kmetih. — Štipendije za umetnike. — Ali je res nemštvo v nevarnosti pogina? — Preparandistka „po da-našnji módi“. — Deutsche Gründlichkeit. — Ljudojedci. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kako veljavo ima kuhinjska sol za rejo domače živine?

Letošnjemu državnemu zboru se je sledeča resolucija predložila: „Vlada se zopet pozivlja, naj dá sol za živino po nižji ceni narejati, da jo gospodarji morejo rabiti pri reji svoje živine“. Čeravno je nek državni poslanec na to predlagal, naj se ne sprejme ta resolucija, ker sol za rejo domačih živali ni potrebna, je večina zborova vendar sprejela gori navedeni predlog.

Morebiti bo marsikaterega ravno vsled one prečudne izjave, da sol živini ni potrebna, zanimivalo kaj več izvedeti o tem vprašanji.

Znano je, da travojedci, in to je večidel naša domača živina, tudi v divjem stanu po soli zelo hrepenijo in kaj radi poiščejo solnato pašo, ko nasproti pri mesojedcih ne zapazimo tako silnega poželjenja po soli. Travojedci iščejo toraj soli sami vsled naravne potrebe.

Učenjaki razlagajo to prikazen tako-le: Absolutna množina klora in natrija — iz teh dveh prvín obstóji namreč navadna sol — je v hrani mesojedcev ravno tolika, kakor v hrani travojed; a množina kalija je dvakrat ali celo štirikrat manjša. Kali je v krvi zvezan s fosforovo kislino. Če pa v krvi fosforovokisla kalijeva sol pride v dotiko s klornatrijem — to je, s soljo — potem iz teh nastane deloma klorkalij in fosforovokisli natrij, in ti dve soli se morate izkrojiti iz krvi, da kri ostane čista.

Če pa živini ne dajemo soli, odtegnemo jo tedaj krvi, in kri odvzame sol drugim sokom živalskega telesa. Tako pa nastanejo nepravilne sestave sokov, vsled katerih živina bolehati začne.

Sol pa tudi pospešuje tok sokov v organizmu in množi pretvorjenje beljakovine.

Zaradi tega bomo soli dajali živini, pri kateri hočemo delavnost organizma in njega presnovo pospešiti, torej vprežni živini in mladi živini. Nikdar pa ne smemo preveč soli dajati, ker živina potrebuje potem mnogo vode, katera brez potrebe pospešuje pretvorjenje beljakovine. Prav zato oddá živina tudi več vode v podobi sopara in zaradi tega se porabi več ogljenčate dihalne tvarine, na priliko, masti. To je posebne važ-

nosti pri reji pitavne živine, kateri se sme le malo soli dajati.

Krmi živinski bomo toraj le toliko soli pridevali, kolikor je je potreba za pomnoženje slastnosti krme in za pravilno delavnost živalskega trupla. Če je pa krma uže sama po sebi precej slana, dajmo živini le takrat še posebej soli, če nam po nazoru kaže hrepenenje po njej.

E. Kramar.

Ali je krompirjevo perje dobra živinska klaja ali ne?

O tem vprašanji so si misli živinorejcev še zelo navskriž; eni trdijo, da ni, drugi, da je.

Pred vsem je vedeti potrebno to, da perja (krompirjevca) ne smemo rezati krompirju, da bi ga, kakor travo ali deteljo pokladali živini, kajti po perji se živi in debeli krompir, mu je tedaj tako neobhodno potrebno za dobro rast, kakor so človeku za življenje in zdravje potrebna pljuča. Brez potrebe ni tedaj pametno krompirju na njivi vzeti perja, posebno dokler je še zeleno. Krompirju perje rezati utegne le takrat manj škodovati ali morebiti še na korist biti, če perje premočno in prekošato raste.

Če tedaj gospodar kedaj ima perja krompirjevega na razpolaganje, naj vé to: 1) da krompirjevo perje v primeri z drugo zeleno klajo je veliko manj redívno, tedaj manj vredno, — 2) ni pa res, da krave po krompirjevem perji manj molzejo in da mleko ima slab okus. Škodljiva in res strupena so tista jabelka, ki na perji krompirjevem rastejo, kajti ona so polna tistega strupa, ki se solanin imenuje, in so zdravju živine tako škodljiva kakor so tiste kali, ki jih krompir, v hramih spravljen, proti spomladi poganja. To se ve da je treba vse zavreči. Zeleno, pa posušeno in dobro domú spravljen krompirjevo perje pa je živini dobra klaja, po kateri krave nič manj ne molzejo, kakor po mrvi, otavi, detelji, repnem in pesnem perji, pa tudi mleko ne izgubi smetane in suro maslo (puter) je lepo in dobro.

To potrjujejo obile skušnje živinorejcev, pa tudi kemične preiskave Stöckhardtove, Stecherjeve in družih.